

รหัสโครงการ SUT2-204-45-12-23

รายงานการวิจัย

แนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

**Trend of Communication Arts Curriculum Development
in Thailand**

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของผู้วิจัยแต่เพียงผู้เดียว

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบัน แนวโน้มและทิศทางในอนาคตของ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ประชากรในการวิจัย คือ คณาจารย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ และผู้ประกอบการสื่อสารมวลชน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเอกสาร

ผลการวิจัย สรุปว่า

1. มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยมีจำนวน 34 แห่ง โดยมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเอกชน สถานภาพปัจจุบัน จำแนกได้เป็น สถานภาพเป็นคณะ สถานภาพเป็นสาขา หรือภาควิชาและสถานภาพเป็นหลักสูตรย่อย หลักสูตรนิเทศศาสตร์ จัดได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การจำแนกสาขาตามชื่อ และการไม่จำแนกสาขาตามชื่อ สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุด คือ สาขาประชาสัมพันธ์ กระบวนการคัดเลือกเข้าศึกษา ได้แก่ การสอบคัดเลือกโดยผ่าน ทบวงมหาวิทยาลัย และการสอบคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัยคัดเลือกเอง ปริญญาที่ได้รับจำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต และปริญญาวิทยาการสารสนเทศบัณฑิต

2. แนวโน้มของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย การจำแนกสาขาตามประเภทของสื่อ มีความเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ การปรับปรุงหลักสูตร และการเปิดสอนสาขาวิชาใหม่

3. โครงสร้างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ วิชาศึกษาทั่วไป วิชาเฉพาะ และวิชาเลือกเสรี การศึกษาควรปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิด เข้าใจสังคมและบริบททางสังคม

4. การบริหารหลักสูตรในอนาคต มี 3 ทิศทาง คือ หลักสูตรนิเทศศาสตร์แนวดั้งเดิม หลักสูตรนิเทศศาสตร์เพื่อธุรกิจ และหลักสูตรนิเทศศาสตร์แนวเทคโนโลยี

5. หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในอนาคต ควรตอบสนองท้องถิ่นและความต้องการการพัฒนา หลักสูตรควรกระจายไปทุกภูมิภาคของประเทศไทย และควรได้รับการยกสถานะภาพเป็นคณะ มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งควรมีเอกลักษณ์ของหลักสูตรและปรัชญาที่ชัดเจนในการบริหารหลักสูตร

6. คณาจารย์หลักสูตรนิเทศศาสตร์พึงพอใจต่อการบริหารโครงสร้างหลักสูตร ความเหมาะสมของคุณวุฒิของอาจารย์เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน คือการบรรยายในชั้นเรียนเป็นหลัก แต่คณาจารย์เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมมากที่สุด คือ อาจารย์สอนและให้นักศึกษานำเสนอรายงานในประเด็นนั้นเพิ่มเติม การคัดเลือกเข้าสาขาตามความสมัครใจของนักศึกษาเป็นวิธีที่ดีที่สุด คณาจารย์ต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางนโยบายและการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์มากขึ้น และหลักสูตรควรปรับทิศทางให้เข้ากับ ความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคม นักศึกษาควรมีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่และความรู้เฉพาะสาขาอย่างลึกซึ้ง

7. จากการศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของนักศึกษา พบว่า โครงสร้างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันมีความเหมาะสม วิธีที่ดีที่สุดในการคัดเลือกเข้าสาขา คือ ความสมัครใจของนักศึกษา รูปแบบการเรียนการสอนที่นักศึกษาต้องการมากที่สุด คือ การศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาจาก เหตุการณ์จริงหรือจากสถานประกอบการด้านสื่อมวลชน รายวิชาที่ควรเพิ่มเป็นรายวิชาเกี่ยวกับการ ฝึกทักษะ และวิชาที่ต้องนำไปใช้ในสังคมปัจจุบัน

8. เมื่อศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ประกอบการ สื่อ ผู้ประกอบการสื่อมีความ พึงพอใจต่อความกล้าแสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักศึกษา อย่างไรก็ตาม หลักสูตรนิเทศศาสตร์ยังคงให้ความรู้ภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ นักศึกษาไม่ได้รับการเตรียมให้นำความรู้ ไปใช้ในภาคปฏิบัติ นักศึกษามีข้อจำกัดในด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและความรู้ด้าน สถานการณ์ปัจจุบัน นักศึกษาควรได้รับการเตรียมและพัฒนาความรู้ในด้านธุรกิจหรือการตลาดด้วย

Abstract

The objectives of this study were to examine the present status, trends and future direction of Communication Arts curricula in Thailand. The surveyed population consisted of instructors and undergraduates from universities offering Communication Arts curricula, and mass communication companies. Data were collected through interviews, questionnaires developed by the researcher and documentary analysis.

The findings of the study were:

1. Communication Arts curricula are offered in 34 universities in Thailand, mostly in private universities. The curriculum status is that of faculty, department, school or sub-curriculum. The curriculum is generally one of two kinds, media-oriented, and non-media oriented. Public Relations is the program offered in most institutions. Admission is based on the national entrance examination as well as direction admission to each university. Four types of degree are conferred – Bachelor of Communication Arts, Bachelor of Arts, Bachelor of Commercial Arts and Bachelor of Information Technology.

2. Regarding trends in Communication Arts curricula, the traditional media-based curriculum will be enhanced by changes in course management, curriculum development and the offer of new courses.

3. Communication Arts curricula normally comprise 3 types of course—general education, core courses, and electives. Learning skills are integrated to foster analytical thinking and understanding of society and social context.

4. In future curricula will tend to be of three types : the traditional media-based curriculum, Communication Arts for Business and Communication Arts and Technology.

5. In future Communication Arts curricula should focus on meeting local and developmental needs. Curricula should be offered in institutions in every region of Thailand. Communication Arts should be given faculty status. Each university offering the curriculum should promote the uniqueness of its own curriculum, with a clear and well thought out philosophy.

6. Instructors are satisfied with the structure of the curricula. The instructors' qualifications are the factors supporting learning and teaching. Although lectures are widely used, oral presentations and projects are also very effective. Students' desire or need to join the program of study is the best criterion for admission. Teachers' involvement in policy and curriculum development should be enhanced : curricula should be revised to match social needs and social change. Students should become more responsible for their work, as well as being well-rounded in their field.

7. From the study of students' attitudes and needs, it was found that the present curriculum structure is appropriate. The best admission criterion is students' desire to study. Case studies from real situations or from the mass communication companies are most effective and popular. Courses which focus on equipping students for present day society should be added.

8. Mass Communication companies express moderate satisfaction and expectations concerning graduates. They are impressed with students' powers of expression, initiative and creativity. However, curricula seem to be theory-based rather than practical. As a result, students are not very well prepared to apply their knowledge practically. Moreover, students' skills in using English for communication, and their knowledge of current trends and issues are limited. Business and marketing skills also need to be enhanced.